

Mededeling aan de raad

Van	:	Burgemeester en wethouders
Datum B&W	:	15 september 2025
Onderwerp	:	Lokale inrichting jeugdhulp in relatie met de regionale inkoop SJH en Verblijf
Portefeuillehouder	:	Cees Pieter van Burgsteden
Domein	:	Samenleving

Kennis te nemen van

Het proces van de lokale inrichting van jeugdhulp in relatie met de regionale inkoop Specialistische Jeugdhulp (SJH) en Verblijf

Inleiding

In Friesland werken de 18 Friese gemeenten samen op het gebied van inkoop en het contractmanagement van jeugdhulp. Dit samenwerkingsverband heet Sociaal Domein Fryslân (SDF). SDF is een gemeenschappelijke regeling met onder het samenwerkingsverband een centrumgemeenteregeling, met centrumgemeente Leeuwarden. Via SDF kopen de Friese gemeenten vormen van jeugdhulp in, van ambulante jeugdhulp tot gesloten jeugdhulp.

De inkoopstrategie Specialistische Jeugdhulp (SJH) en Verblijf is 30 juni 2026 vastgesteld door het college van centrumgemeente Leeuwarden. Deze inkoop moet ingaan per 1 januari 2028. De leidende principes van deze nieuwe inkoop zijn:

1. De Friese gemeenten voeren de regie over de ondersteuning aan jeugdigen.
2. De inkoop draagt bij aan kostenbeheersing en grip op de uitgaven jeugdhulp.
3. De Friese gemeenten helpen hun jeugdigen lokaal, tenzij... De 'tenzij' slaat op de *Wet verbetering beschikbaarheid Jeugdzorg (Wvbj)*. In deze wet, geldend sinds 1 januari 2026, staan vormen van jeugdhulp genoemd die verplicht in de jeugdhulpregio (Friesland) georganiseerd dienen te worden.
4. Bij iedere ondersteuningsvraagvraag wordt een brede analyse gemaakt van de context van de jeugdige, inclusief Wmo, participatie en schuldhulpverlening en onderwijs.
5. De sociale basis en het eigen netwerk van de jeugdige worden altijd benut.
6. Specialistische jeugdhulp wordt ingezet wanneer de mogelijkheden binnen de sociale en pedagogische basis en het eigen netwerk van de jeugdige niet toereikend zijn.
7. Ondersteuning wordt contextgericht georganiseerd rondom de jeugdige.

De inkoopstrategie voor SJH en Verblijf is in lijn met de *Hervormingsagenda Jeugd*. De Hervormingsagenda Jeugd vormt de gezamenlijke koers van Rijk en gemeenten om de jeugdzorg in Nederland structureel te verbeteren door inzet van vroegsignalering, preventie en normaliseren. Het uitgangspunt is dat ondersteuning zoveel mogelijk in de leefomgeving van jeugdigen en gezinnen plaatsvindt. Daarbij staat het versterken van de eigen kracht en het sociale netwerk centraal. De uitwerking van de rol van het lokale team is hierbij vastgelegd in het *Convenant Stevige Lokale Teams*, dat 2026 is ondertekend door de VNG. Daarmee committeren gemeenten zich aan de opgave om eind 2028 een lokaal team te hebben die voldoet aan de kenmerken van een Stevig Lokaal Team.

De inkoop jeugd valt samen met een brede transformatie in het sociaal domein van zorg naar gezondheid/welzijn, die onder andere ook wordt ingezet vanuit Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA). De inkoop kent daarbij twee bewegingen: (1) van regionaal naar lokaal en (2) van jeugdhulp naar de sociale basis.

1. Van regionaal naar lokaal

Met de huidige inkoop hebben we alle vormen van jeugdhulp die we in de gemeente Ooststellingwerf aanbieden, met uitzondering van Vaktherapie, gezamenlijk met de 18 Friese gemeenten ingekocht via Sociaal Domein Fryslân (SDF), georganiseerd via een centrumgemeenteregeling met als centrumgemeente Leeuwarden. De inkoopstrategie voor de nieuwe inkoop slaat duidelijk een nieuwe weg in: jeugdhulp wordt in de basis lokaal georganiseerd, tenzij... Belangrijkste wijziging van de nieuwe inkoop is dan ook dat een aantal producten die nu onder specialistische jeugdhulp vallen op termijn lokaal georganiseerd kunnen worden. We hebben het dan over verschillende ambulante vormen als begeleiding, behandeling, monodisciplinaire diagnostiek en dagbesteding.

2. Van jeugdhulp naar sociale basis

Daarnaast loopt de vraag wat er straks nog onder de reikwijdte van jeugdhulpplicht van gemeenten valt. Het *wetsvoorstel Reikwijdte jeugdhulpplicht* is in Q1 2026 voor internetconsultatie open geweest. De verwachting is dat deze wet in 2027 in werking treedt. De scope van jeugdhulp zal dan veranderen; niet alles zal meer gezien worden als jeugdhulp. Gemeenten kunnen hier ook zelf invulling aan geven. Gezien jeugdhulp straks meer lokaal georganiseerd wordt, zou het kunnen dat bepaalde vormen straks niet meer als individuele voorziening worden gezien. Het kan dan bijvoorbeeld als algemene voorziening bij welzijn worden weggezet of er kan besloten worden dat het geheel buiten de scope van jeugdhulp valt. De rol van de sociale basis, sport, cultuur en welzijn wordt daarmee een stuk belangrijker.

In het najaar van 2026 dienen de inkoopdocumenten voor SJH en Verblijf vastgesteld te worden. Elke Friese gemeente dient in de inkoopdocumenten een herzieningsclausule op te laten nemen. Op die manier weten zorgaanbieders wat de doelgroep en aantallen zijn waarvoor zij zich laten aanbesteden, wat noodzakelijk is in het kader van de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur (ABBB). We hebben de mogelijkheid om begeleiding, dagbesteding, behandeling en monodisciplinaire diagnostiek lokaal in te richten. In deze mededeling geven we aan welk proces en tijdspad de gemeente Ooststellingwerf hiervoor kiest.

Kernboodschap

Gemeente Ooststellingwerf kiest een tijdspad om tot 2030 te onderzoeken op welke wijze jeugdhulp lokaal ingericht kan worden. Daarbij heeft het vormgeven van hulp in het gebiedsteam, zoals door het Rijk bedoeld in het *Convenant Stevige Lokale Teams* en de *Hervormingsagenda Jeugd*, de voorkeur. De keuze voor een tijdspad tot 2030 heeft te maken met de wachtlijsten bij het Gebiedsteam Jeugd, waarvan het terugdringen onze prioriteit heeft en wat we als voorwaarde zien voor verdere doorontwikkeling. De transformatie naar meer lokaal georganiseerde jeugdhulp heeft mogelijk gevolgen voor de organisatie van het Gebiedsteam, de samenwerking met zorgaanbieders en de gemeentelijke financiën. Op dit moment zijn de effecten hiervan nog onvoldoende in beeld. Daarom kiest het college voor een gefaseerde aanpak tot 2030. In de periode tot 2030 wordt onderzocht welke vormen van hulp lokaal georganiseerd kunnen worden, welke capaciteit daarvoor nodig is en welke (financiële) consequenties dit heeft.

Centraal in het onderzoek naar de lokale inrichting staat de vraag wat we jeugdhulp vinden en wat niet. Op dit moment is het Rijk bezig met het opstellen van het wetsvoorstel *Reikwijdte Jeugdhulpplicht*, waarbij er kaders worden gegeven welke hulp onder de jeugdhulpplicht van gemeenten valt. Hierbij kunnen we zelf in beperkte mate keuzes maken en deze vastleggen in onze jeugdverordening. Een transformatie van het jeugdhulpstelsel vraagt niet enkel een verschuiving van regionaal naar lokaal, maar behelst ook de vraag op welke manier de hulp geregeld moet worden. Ons beleid is dat hulp en ondersteuning zo laagdrempelig en

lokaal mogelijk beschikbaar is voor onze inwoners. Dat houdt in dat er ook gekeken wordt naar de mogelijkheden in het voorliggende veld en dat er een sterke link bestaat met betrekking tot het versterken van de sociale basis en het netwerk rondom gezinnen. De afgelopen jaren hebben we die lijn reeds ingezet met bijvoorbeeld de PeuterPlus en BSO+ als lokaal alternatief voor de inzet van specialistische jeugdhulp dagopvang. Niet ingezet als individuele jeugdhulpvoorziening, maar als een algemene voorziening die beschikbaar is zonder beschikking vanuit de Jeugdwet.

Daarnaast speelt de vraag welk deel het gebiedsteam kan oppakken als basishulp, en van welke deel we gebruik maken van de regionale inkoop jeugdhulp. Realistisch gezien kunnen we als relatief kleinere gemeente naar verwachting niet alle vormen van jeugdhulp die we lokaal mogen uitvoeren zelf binnen het sterke lokale team organiseren. Voor het deel dat wij niet binnen het sterke lokale team kunnen beleggen kunnen we na 2030 gebruik blijven maken van de regionale inkoop. Hierdoor hebben we na 2030 ook beter inzicht in de omvang van de hulpvragen en zouden we kunnen overwegen om ook andere voorzieningen op termijn anders in te richten. Bijvoorbeeld door een inkoop met lokale zorgaanbieders.

Dit voorstel en tijdspad biedt ons als gemeente de mogelijkheid om door te ontwikkelen wanneer mogelijk en daarbij ook een mate van flexibiliteit.

Vervolg

Over de verdere inrichting van jeugdhulp wordt de gemeenteraad regelmatig op de hoogte gesteld en volgt op verschillende momenten besluitvorming.

Bijlagen

1. Inkoopstrategie Specialistische Jeugdhulp en Verblijf 2028 e.v.